

Những yếu tố tác động đến phát huy vai trò của thanh niên Quân đội trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số đáp ứng yêu cầu xây dựng Quân đội hiện đại

Nguyễn Văn Hòa*

Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng, 124 Ngô Quyền, phường Hà Đông, Hà Nội, Việt Nam

Ngày nhận bài 5/5/2025; ngày chuyển phản biện 5/5/2025; ngày nhận phản biện 30/5/2025; ngày chấp nhận đăng 4/6/2025

Tóm tắt:

Nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số đáp ứng yêu cầu xây dựng Quân đội hiện đại là một lĩnh vực mới, đòi hỏi phải phát huy được vai trò của các tổ chức, lực lượng trong Quân đội, trong đó có vai trò của thanh niên Quân đội. Để kịp thời phát huy có hiệu quả vai trò của thanh niên Quân đội trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số, cần phải nghiên cứu sâu sắc và toàn diện các yếu tố tác động. Bài báo tập trung làm rõ sự cần thiết phải nghiên cứu các yếu tố tác động đến phát huy vai trò của thanh niên Quân đội trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số; sáu yếu tố khách quan, ba yếu tố chủ quan tác động đến vấn đề này nhằm đáp ứng yêu cầu xây dựng Quân đội hiện đại; đề xuất năm giải pháp cơ bản nhằm phát huy vai trò của lực lượng này. Đây chính là cơ sở quan trọng để phát huy tối đa những thời cơ, thuận lợi, đồng thời hạn chế những tiêu cực, thách thức tác động đến lĩnh vực nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số của thanh niên Quân đội.

Từ khóa: nghiên cứu, phát huy vai trò, quân đội hiện đại, thanh niên quân đội, ứng dụng công nghệ số, yếu tố tác động.

Chỉ số phân loại: 5.4, 5.13

Factors affecting the role of military youth in researching and applying digital technology to meet the requirements of building a modern army

Van Hoa Nguyen*

Academy of Politics, Ministry of National Defense, 124 Ngo Quyen Street, Ha Dong Ward, Hanoi, Vietnam

Received 5 May 2025; revised 30 May 2025; accepted 4 June 2025

Abstract:

Research and application of digital technology to meet the requirements of building a modern army is a new field that requires promoting the role of organisations and forces within the army, including the role of military youth. In order to promptly and effectively promote the role of this force in researching and applying digital technology, it is necessary to deeply and comprehensively study the influencing factors. The article focuses on clarifying the necessity of studying the factors affecting the promotion of military youth's role in the research and application of digital technology; six objective factors and three subjective factors affecting the enhancement of their role in researching and applying digital technology to meet the requirements of building a modern army; concurrently, it proposes five fundamental solutions to further promote this force's contribution. These serve as an important basis for maximising opportunities and advantages, while minimising negative impacts and challenges affecting the field of digital technology research and application among military youth.

Keywords: application of digital technology, influencing factors, military youth, modern army, promoting role, research.

Classification numbers: 5.4, 5.13

*Email: hoa43622@gmail.com

1. Mở đầu

Trong bối cảnh chuyển đổi số đang trở thành xu thế tất yếu, việc ứng dụng các thành tựu khoa học, công nghệ trong lĩnh vực quân sự, quốc phòng là nhiệm vụ trọng tâm, rút ngắn thời gian xây dựng Quân đội hiện đại, góp phần tạo ra những hệ thống vũ khí, trang bị kỹ thuật mới với tính năng vượt trội, làm thay đổi phương thức tác chiến và huấn luyện của Quân đội. Thanh niên quân đội là lực lượng trẻ, năng động, giàu nhiệt huyết và luôn đi đầu trong các phong trào nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số đáp ứng yêu cầu xây dựng Quân đội hiện đại.

Tuy nhiên, để phát huy hiệu quả vai trò của đối tượng này, cần thiết phải nghiên cứu cụ thể các yếu tố tác động, đó là những điều kiện, hoàn cảnh hoặc tác nhân bên ngoài và bên trong ảnh hưởng đến việc phát huy vai trò của thanh niên Quân đội. Các yếu tố này có thể tích cực hoặc tiêu cực, thúc đẩy hoặc cản trở quá trình phát huy vai trò của thanh niên Quân đội trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số, đáp ứng yêu cầu xây dựng Quân đội hiện đại, từ đó đề xuất các giải pháp phù hợp, kịp thời và sát thực tiễn.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Vai trò của thanh niên Quân đội trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số

Cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư đang phát triển mạnh mẽ, tạo cơ hội phát triển trên mọi lĩnh vực, trong đó có lĩnh vực quốc phòng, an ninh. Theo đó, chiến tranh bảo vệ Tổ quốc, nếu xảy ra, sẽ là chiến tranh với nhiều loại vũ khí hiện đại công nghệ cao, có thể thay thế được vai trò của con người, trong môi trường tác chiến điện tử mạnh. Vì vậy, việc nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số trong Quân đội đã trở thành tất yếu và khách quan đối với yêu cầu, nhiệm vụ xây dựng Quân đội hiện đại. Tuy nhiên, đây là vấn đề mới, với nhiều khó khăn, thách thức cả về nhận thức, trình độ, kỹ năng và cơ sở vật chất... đòi hỏi phải phát huy sức mạnh tổng hợp của các tổ chức, lực lượng trong Quân đội. Trong quá trình đó, thanh niên Quân đội giữ vai trò nòng cốt với tiềm năng to lớn về trí tuệ, sức sáng tạo và khả năng thích ứng nhanh với sự thay đổi của thời đại.

Thanh niên Quân đội là khái niệm chỉ một bộ phận của thanh niên Việt Nam ở các đơn vị trong Quân đội nhân dân Việt Nam. Lực lượng này là đội ngũ sĩ quan, quân nhân chuyên nghiệp trẻ ở các cơ quan, đơn vị và học viên đang được đào tạo sĩ quan cấp phân đội tại các học viện, nhà trường trong Quân đội. Bên cạnh những đặc điểm chung của tuổi trẻ cả nước, thanh niên Quân đội được tuyển chọn, thi tuyển, đào tạo rất kỹ lưỡng, chặt chẽ về mọi mặt; có sức khỏe, tinh thần nhiệt huyết, năng động, nhạy bén, sáng tạo trong thực hiện nhiệm vụ chính trị trung tâm ở các cơ quan, đơn vị trong Quân đội. Đây là lực lượng nòng cốt trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số, đáp ứng yêu cầu xây dựng Quân đội hiện đại. Với kiến thức chuyên môn vững vàng và khả năng làm chủ công nghệ, thanh niên Quân đội đã tham gia tích cực vào các đề tài nghiên cứu, ứng dụng công nghệ cao, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo và đáp ứng yêu cầu xây dựng Quân đội hiện đại như: nghiên cứu, ứng dụng trí tuệ nhân tạo (AI) và dữ liệu lớn (Big data) trong quân sự; xây dựng các nền tảng số phục vụ nghiên cứu và chia sẻ tri thức; tham gia phát triển kho dữ liệu chuyên ngành và hệ thống quản lý nghiên cứu khoa học. Những nền tảng này không chỉ giúp lưu trữ và quản lý thông tin một cách khoa học mà còn tạo điều kiện thuận lợi cho việc hợp tác nghiên cứu giữa các đơn vị trong và ngoài Quân đội. Tuy nhiên, để phát huy hiệu quả vai trò thanh niên trong Quân đội, cần thiết phải nghiên cứu kỹ các nhân tố tác động, từ đó đề xuất các cơ chế, chính sách phù hợp với thực tiễn yêu cầu xây dựng Quân đội hiện đại.

Nhận thức rõ vai trò, tầm quan trọng của thanh niên Quân đội với nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số đáp ứng yêu cầu xây dựng Quân đội hiện đại, những năm qua cấp ủy chỉ huy các cơ quan, đơn vị trong Quân đội đã quán triệt sâu sắc các nghị quyết, chỉ thị của Đảng, Nhà nước, Quân ủy Trung ương, Bộ Quốc phòng về thanh niên và công tác thanh niên trong Quân đội. Ban hành nhiều cơ chế, chính sách để sử dụng tổng hợp cách thức, biện pháp để khơi dậy, huy động hiệu quả phẩm chất, năng lực, làm lan tỏa tác dụng, chức năng và phát triển vị thế, ảnh hưởng của thanh niên Quân đội trong xây dựng Quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại theo chức trách, nhiệm vụ được giao trong những giai đoạn xác định. Đối với nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số của Quân đội, phong trào “Tuổi trẻ sáng tạo trong Quân đội” do Ban Thanh niên Quân đội phát động đã đạt được nhiều kết quả quan trọng; khơi dậy và thúc đẩy tinh thần sáng tạo của cán bộ, sĩ quan, chiến sĩ trẻ trong nhiều lĩnh vực, nhiều công trình có nội dung nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số gắn với thực tế nhiệm vụ đơn vị, đề xuất các giải pháp có tính thực tiễn cao, tập trung vào giáo dục lý tưởng cách mạng, phòng, chống “diễn biến hòa bình”, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ; huấn luyện, sẵn sàng chiến đấu; bảo quản, bảo dưỡng, sản xuất, nâng cấp vũ khí, trang bị kỹ thuật, bảo đảm vật liệu; tăng tính ổn định, an toàn của vũ khí trang bị kỹ thuật...

Bên cạnh những kết quả đã đạt được, vẫn còn bộc lộ một số hạn chế đó là: cơ chế, chính sách chưa đồng bộ; môi trường học tập, nghiên cứu còn thiếu thốn; thiếu cơ sở vật chất để thử nghiệm, ứng dụng kết quả nghiên cứu vào thực tiễn. Nguyên nhân có cả nguyên nhân chủ quan và khách quan nhưng quan trọng nhất là cấp ủy, chỉ huy và cơ quan chức năng các cấp chưa có đánh giá đầy đủ, khoa học về các yếu tố ảnh hưởng đến quá trình phát huy vai trò của thanh niên Quân đội trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số, dẫn đến nhiều chính sách còn mang tính hình thức, phong trào, thiếu chiều sâu và hiệu quả thực tiễn.

Chính vì vậy, việc nghiên cứu các nhân tố tác động là hết sức cần thiết, nhằm làm rõ yếu tố thuận lợi và khó khăn của thanh niên Quân đội trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số trong Quân đội. Trên cơ sở đó, các cơ quan chức năng mới có thể ban hành những chính sách phù hợp, sát với nhu cầu và thực tế hoạt động của lực lượng thanh niên trong Quân đội. Đồng thời, kết quả nghiên cứu sẽ là căn cứ để tổ chức Đoàn các cấp đề xuất, triển khai các phong trào, mô hình hành động thiết thực, hiệu quả, tạo môi trường thuận lợi cho thanh niên Quân đội phát huy trí tuệ và sức sáng tạo trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số. Đây là cơ sở quan trọng để phát huy tối đa tiềm năng của lực lượng trẻ trong Quân đội, góp phần quan trọng vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong thời đại mới.

2.2. Những tác động đến phát huy vai trò của thanh niên Quân đội trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số

Thứ nhất: Những tác động khách quan

Tác động khách quan đến phát huy vai trò của thanh niên Quân đội trong nghiên cứu ứng dụng công nghệ số, đáp ứng yêu cầu xây dựng Quân đội hiện đại là những yếu tố, điều kiện bên ngoài chủ thể (cá nhân, tổ chức, quốc gia...) có ảnh hưởng đến quá trình phát triển, hành động hoặc kết quả của một hiện tượng, sự việc, nhưng không do chủ thể đó trực tiếp tạo ra. Cụ thể là:

Quá trình toàn cầu hóa, hội nhập quốc tế và những thành tựu khoa học, công nghệ của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư: Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng đã đưa ra dự báo: “Trong những năm tới, cùng với toàn cầu hóa, hội nhập quốc tế, cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư, nhất là công nghệ số phát triển mạnh, tạo đột phá trên nhiều lĩnh vực, tạo ra cả thời cơ và thách thức đối với mọi quốc gia, dân tộc” [1]. Cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư với những sản phẩm công nghệ tiên tiến như: AI,

Big data, học máy (Machine learning), mạng 5G để tối ưu hoạt động quân sự... Đảng ta nhận định “cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư, nhất là công nghệ số phát triển mạnh mẽ, tạo đột phá trên nhiều lĩnh vực, tạo ra cả thời cơ và thách thức với mọi quốc gia, dân tộc” [1]. Để phát huy tính tích cực của yếu tố tác động này, Đảng, Nhà nước, Quân ủy Trung ương, Bộ Quốc phòng đã ban hành nhiều văn bản về nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số*. Đây là điều kiện thuận lợi cho thanh niên Quân đội khai thác có hiệu quả thành tựu của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư trong xây dựng hạ tầng số và dữ liệu số, để thực hiện các nhiệm vụ quân sự, quốc phòng đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc. Với bản lĩnh chính trị vững vàng, nhạy bén, thanh niên Quân đội sẽ có nhiều cơ hội để thể hiện khát vọng cống hiến, đi đầu trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số, góp phần xây dựng Quân đội hiện đại.

Tuy nhiên, cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư đã và đang tạo ra nhiều thách thức với nước ta trên các lĩnh vực chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội, nhất là giữ vững chủ quyền số quốc gia trên không gian mạng, sự tác động tiêu cực của quá trình hội nhập quốc tế. Điều này tác động trực tiếp tới vấn đề độc lập, chủ quyền, ổn định của đất nước, chi phối trực tiếp đến yêu cầu, nhiệm vụ của Quân đội và đây chính là những khó khăn, lực cản đối với việc phát huy vai trò của thanh niên Quân đội trong công cuộc nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số.

Tác động của quá trình toàn cầu hóa, hội nhập quốc tế và sự phát triển của khoa học, công nghệ trong cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư đã đặt ra yêu cầu cho thanh niên Quân đội cần không ngừng nâng cao phẩm chất, năng lực của bản thân, tiếp cận những tri thức mới, làm chủ khoa học công nghệ hiện đại, vũ khí trang bị... góp phần xây dựng Quân đội hiện đại, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới.

Thành tựu, kinh nghiệm của gần 40 năm tiến hành công cuộc đổi mới đất nước: Sau gần 40 năm đổi mới, đất nước ta đã đạt được những thành tựu to lớn. Nghị quyết Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng đã khẳng định: “Đất nước ta chưa bao giờ có được cơ đồ, tiềm lực, vị thế và uy tín quốc tế như ngày nay” [1]. Một trong những thành tựu quan trọng do Đảng lãnh đạo là xây dựng Quân đội luôn vững mạnh về chính trị, một thể hệ thanh niên có bản lĩnh, trí tuệ, đạo đức, sức khỏe góp phần làm lên “6 dấu ấn” thanh niên Việt Nam như Thủ tướng Chính phủ đã khẳng định trong buổi đối thoại năm 2025 với chủ đề “Thanh niên Việt Nam tiên phong phát triển khoa học công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia”, đó là: “Đột phá trong học tập, nghiên cứu và phát triển công nghệ; phong trào khởi nghiệp, đổi mới sáng tạo được đẩy mạnh; tích cực tham gia tiến trình chuyển đổi số quốc gia; giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc; tích cực tham gia các hoạt động quốc tế; tích cực chuyển đổi số trong các hoạt động tình nguyện”. Trên cơ sở đó, Đảng

ta đã xác định mục tiêu cụ thể phát triển đất nước: “Đến năm 2030, tiềm lực, trình độ khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo đạt mức tiên tiến ở nhiều lĩnh vực quan trọng, thuộc nhóm dẫn đầu trong khu vực các nước có thu nhập trung bình cao; trình độ, năng lực công nghệ, đổi mới sáng tạo của doanh nghiệp đạt mức trên trung bình của thế giới; một số lĩnh vực khoa học, công nghệ đạt trình độ quốc tế. Việt Nam thuộc nhóm 3 nước dẫn đầu Đông Nam Á, nhóm 50 nước đứng đầu thế giới về năng lực cạnh tranh số và chỉ số phát triển Chính phủ điện tử; nhóm 3 nước dẫn đầu khu vực Đông Nam Á về nghiên cứu và phát triển AI, trung tâm phát triển một số ngành, lĩnh vực công nghiệp công nghệ số mà Việt Nam có lợi thế. Tối thiểu có 5 doanh nghiệp công nghệ số ngang tầm các nước tiên tiến” [2].

Để thực hiện được mục tiêu đó, Nghị quyết Đại hội đại biểu Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh Quân đội lần thứ X đã xác định mục tiêu: “Đến năm 2027, 100% cán bộ đoàn, trên 60% đoàn viên, thanh niên được tiếp cận các hoạt động nâng cao năng lực số do tổ chức đoàn triển khai; 100% cán bộ đoàn, 50% đoàn viên, thanh niên sử dụng thành thạo các phương tiện kỹ thuật phục vụ học tập, làm việc, giao tiếp, truyền thông trên nền tảng số” [3]. Đây chính là điều kiện để cấp ủy, chỉ huy các cấp quan tâm, phát huy vai trò của thanh niên Quân đội trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số. Đồng thời là động lực to lớn để thanh niên Quân đội xung kích trong học tập, rèn luyện, làm chủ kiến thức khoa học, công nghệ hiện đại và hoàn thành sứ mệnh hiện đại hóa Quân đội.

Mục tiêu, nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc, xây dựng Quân đội hiện đại trong tình hình mới: Mục tiêu, nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới có sự phát triển, bao trùm trên tất cả các lĩnh vực chính trị, kinh tế, văn hóa xã hội, quốc phòng, an ninh... đòi hỏi phải huy động được sức mạnh tổng hợp của cả hệ thống chính trị trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, mà Quân đội là lực lượng nòng cốt. Nghị quyết Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng lần đầu tiên nhấn mạnh nhiệm vụ: “Giữ vững chủ quyền số quốc gia trên không gian mạng trong mọi tình huống” [1]. Nhằm đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc, Nghị quyết Đại hội Đảng bộ Quân đội lần thứ XI đã xác định mục tiêu: “... đến năm 2025, cơ bản hoàn thành việc tổ chức biên chế theo hướng tinh, gọn, mạnh; đến năm 2030 một số quân chủng, binh chủng, lực lượng hiện đại, phấn đấu từ năm 2030 xây dựng Quân đội hiện đại” [1].

Thực hiện mục tiêu trên, rút ngắn quá trình xây dựng Quân đội hiện đại Quân ủy Trung ương, Bộ Quốc phòng đã xác định “Phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số trong Quân đội là đột phá hàng đầu, là mũi nhọn tiên phong góp phần xây dựng Quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại” [4]. Đây chính là cơ hội để thanh niên Quân đội khẳng định vai trò tiên phong của mình trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số. Tuy nhiên, do tính đặc thù, bí mật cao của hoạt động quân sự, quốc phòng nên việc thực hiện nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số trong nhiệm vụ này cũng cần phải có lộ trình, bước đi thận trọng, chắc chắn, phù hợp. Điều này ảnh hưởng không nhỏ đến việc phát huy vai trò của thanh niên Quân đội trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số xây dựng Quân đội hiện đại.

Tác động của yêu cầu, nhiệm vụ trên đã đặt ra yêu cầu cho thanh niên Quân đội muốn hoàn thành tốt nhiệm vụ nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số phải luôn quán triệt sâu sắc nhiệm vụ cách mạng, nhiệm vụ Quân đội, không ngừng học tập nâng cao trình độ mọi mặt, làm chủ khoa học, công nghệ đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ xây dựng Quân đội hiện đại.

Năng lực lãnh đạo của cấp ủy tổ chức đảng và công tác quản lý, điều hành của chỉ huy các cấp: Phát huy vai trò của thanh niên Quân đội trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số xây dựng Quân đội hiện đại là kết quả tác động của các tổ chức, các lực lượng trong quá trình quản lý, giáo dục, đào tạo và sử

*Nghị quyết số 52-NQ/TW ngày 27/9/2019 của Bộ Chính trị về “Một số chủ trương, chính sách chủ động tham gia cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư”; Nghị quyết số 25-NQ/TW ngày 25/7/2008 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa X về “Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa”; Kế hoạch số 4396/KH-BQP ngày 04/11/2021 của Bộ Quốc phòng về “Phát triển Chính phủ điện tử hướng tới Chính phủ số trong Bộ Quốc phòng giai đoạn 2021-2025, định hướng đến năm 2030”; Kế hoạch số 21/KH-BQP về “Nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số trong Bộ Quốc phòng năm 2025”; Kế hoạch số 536/KH-BQP về “Thực hiện Chương trình hành động của Chính phủ triển khai thực hiện Nghị quyết số 57-NQ/TW và Kế hoạch số 4325/KH-BQP về thực hiện Đề án nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số trong Bộ Quốc phòng”; Nghị quyết số 57-NQ/TW ngày 22/12/2024 của Bộ Chính trị về Đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia”; Nghị quyết số 3488-NQ/QUTW ngày 29/1/2025 của Quân ủy Trung ương về Đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số trong Quân đội; nội dung “5 yêu cầu” của Thủ tướng Chính phủ với các cấp, các ngành trong buổi đối thoại với thanh niên Việt Nam năm 2025 với chủ đề “Thanh niên Việt Nam tiên phong phát triển khoa học công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia”...

dụng. Trong đó, công tác lãnh đạo của cấp ủy, quản lý, điều hành của chỉ huy các cấp là nhân tố có ý nghĩa quyết định thường xuyên, trực tiếp. Hoạt động lãnh đạo, quản lý của cấp ủy và chỉ huy các cấp đặc biệt là trình độ, năng lực, sức lãnh đạo, chỉ đạo của cấp ủy, chỉ huy trực tiếp là một yếu tố cấu thành, chi phối đến kết quả nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số của thanh niên Quân đội. Biểu hiện đó là: cấp ủy tổ chức đảng và cán bộ chỉ huy các cấp xác định đúng nội dung, đề ra phương hướng, biện pháp phù hợp sát thực tiễn cơ quan, đơn vị trong phát huy vai trò của thanh niên Quân đội trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số đáp ứng yêu cầu xây dựng Quân đội hiện đại. Đồng thời, là chủ thể trong nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các tổ chức và cá nhân có liên quan, bảo đảm các điều kiện cần và đủ góp phần phát huy tinh thần ham học hỏi, đổi mới, sáng tạo của thanh niên Quân đội.

Thực tế cho thấy, cấp ủy đảng, chỉ huy các cấp là chủ thể trực tiếp đánh giá vai trò của thanh niên Quân đội trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số; nên, môi trường công tác dân chủ, đoàn kết hay không phần lớn là do cấp ủy đảng, chỉ huy các cấp khởi xướng và tiến hành. Qua đó giúp thanh niên Quân đội phát huy tối đa trách nhiệm của bản thân. Mặt khác, với chức trách, nhiệm vụ của cấp ủy đảng, chỉ huy các cơ quan, đơn vị khi đề ra được chủ trương, biện pháp sát, đúng phù hợp với thực tiễn đơn vị, có kế hoạch tổ chức thực hiện có hiệu quả sẽ tác động lớn đến kết quả hoạt động của các lực lượng tham gia, trực tiếp là thanh niên Quân đội. Đường lối lãnh đạo đúng đắn sẽ đề ra yêu cầu, nhiệm vụ cho thanh niên Quân đội phát huy tối đa năng lực bản thân, hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ trong nghiên cứu ứng dụng, công nghệ số xây dựng Quân đội hiện đại. Vì vậy, việc phát huy vai trò của thanh niên Quân đội trong nghiên cứu ứng dụng công nghệ số sẽ có tác động rất lớn vào năng lực lãnh đạo của cấp ủy, quản lý, điều hành của chỉ huy các cấp.

Cơ chế, chính sách của Đảng, Nhà nước, Quân đội hiện nay đối với phát huy vai trò của thanh niên Quân đội trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số đáp ứng yêu cầu xây dựng Quân đội hiện đại: Các cơ chế, chính sách, nhất là những chính sách trong phát huy vai trò của thanh niên Quân đội trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số đáp ứng yêu cầu xây dựng Quân đội hiện đại là một nội dung quan trọng trong cơ chế chính sách của Đảng, Nhà nước, đồng thời hoạt động công tác đảng, công tác chính trị trong Quân đội, góp phần tạo động lực chính trị tinh thần to lớn để thanh niên Quân đội hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao. Xây dựng và tạo lập chế độ, chính sách sẽ tạo động lực tích cực để thanh niên Quân đội nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số đáp ứng yêu cầu xây dựng Quân đội hiện đại cần được tiến hành trên cơ sở kết hợp hài hòa giữa lợi ích chung và lợi ích riêng, giữa công hiến và hưởng thụ. Nội dung tập trung vào các chế độ, chính sách đối với thanh niên Quân đội trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số cần tập trung vào cơ chế thu hút và trọng dụng nhân tài trong Quân đội; chế độ, chính sách về tiền lương, phụ cấp chức vụ, phụ cấp đặc thù, điều kiện cơ sở vật chất bảo đảm cho học tập, huấn luyện, rèn luyện, sinh hoạt, thực hiện nhiệm vụ; chế độ, chính sách về hậu phương gia đình, nhất là đối với thanh niên Quân đội công tác ở đơn vị đóng quân trên địa bàn ở vùng sâu, vùng xa, ở các đơn vị huấn luyện, sẵn sàng chiến đấu ít có điều kiện quan tâm, chăm sóc đến gia đình... Những cơ chế, chính sách trên nếu phù hợp sẽ tạo động lực to lớn để thanh niên Quân đội yên tâm công tác; xác định động cơ, thái độ, trách nhiệm đúng đắn, nhiệt huyết, sáng tạo trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số, ngược lại không phù hợp đây sẽ là lực cản, gây khó khăn trong việc phát huy vai trò của thanh niên Quân đội trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số đáp ứng yêu cầu xây dựng Quân đội hiện đại.

Tác động từ âm mưu, thủ đoạn của các thế lực thù địch, phản động lợi dụng sự phát triển công nghệ thông tin, công nghệ số để chống phá cách mạng nước ta: Sau gần 40 năm đổi mới, đất nước ta đang bước vào “Kỷ nguyên vươn mình của dân tộc”, nhưng các thế lực thù địch đẩy mạnh chống phá bằng

âm mưu, thủ đoạn “diễn biến hoà bình”, thúc đẩy “tự diễn biến”, “tự chuyển hoá”, “phi chính trị hoá” lực lượng vũ trang. Tập trung xuyên tạc, phủ nhận đường lối, quan điểm của Đảng, chính sách của Nhà nước về quốc phòng, an ninh, nhằm mục đích “phi chính trị hóa” Quân đội và Công an; chúng tìm mọi cách chia rẽ mối quan hệ giữa Đảng, Nhà nước với Quân đội và Công an; gây mâu thuẫn trong nội bộ lực lượng vũ trang. Tình hình đó tác động trực tiếp đến nhận thức tư tưởng, bản lĩnh chính trị của mỗi quân nhân, nhất là đội ngũ thanh niên, với kinh nghiệm thực tiễn còn hạn chế, số ít thanh niên chưa thật vững vàng về chính trị, dễ dẫn đến dao động tư tưởng, khó hoàn thành chức trách, nhiệm vụ được giao. Đặc biệt, trong giai đoạn hiện nay, không gian mạng đã trở thành môi trường xã hội mới, nơi con người có hoạt động mà không bị chi phối bởi không gian và thời gian. Đây chính là môi trường mà các thế lực thù địch, phản động triệt để lợi dụng tiến hành các hoạt động chống phá cách mạng nước ta. Đối tượng chủ yếu chúng hướng tới là thanh niên - lực lượng tương lai của đất nước; chúng đưa các thông tin sai lệch, phát tán quan điểm phản động, xuyên tạc lên không gian mạng nhằm gây bất ổn về chính trị, xã hội, ảnh hưởng đến phát triển kinh tế, xây dựng quốc phòng, an ninh; từng bước xâm hại chủ quyền, lợi ích quốc gia - dân tộc.

Những vấn đề trên phần nào tác động tiêu cực đến động cơ phấn đấu, môi trường công tác của thanh niên Quân đội và gây khó khăn, trở ngại đến phát huy vai trò của thanh niên Quân đội trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số đáp ứng yêu cầu xây dựng Quân đội hiện đại. Điều đó, đặt ra những nội dung, yêu cầu mới ngày càng cao đối với thanh niên Quân đội để thực sự là lực lượng xung kích, tiên phong trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số, góp phần bảo vệ chủ quyền số quốc gia trên không gian mạng.

Thứ hai: Những tác động chủ quan

Chủ quan là những yếu tố từ chính bản thân người thanh niên Quân đội có ảnh hưởng trực tiếp đến khả năng tham gia vào quá trình nghiên cứu và ứng dụng công nghệ số. Cụ thể là:

Nhận thức, tư duy đổi mới và tinh thần trách nhiệm: Nhận thức có vai trò rất quan trọng, chỉ đạo hành động của thanh niên Quân đội; nhận thức đúng thì sẽ có động cơ, trách nhiệm, quyết tâm cao trong nhiệm vụ nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số đáp ứng yêu cầu xây dựng Quân đội hiện đại; ngược lại, nhận thức không đúng sẽ ảnh hưởng đến kết quả nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số kém hiệu quả, tính khả thi trong ứng dụng vào các nhiệm vụ của Quân đội không cao. Thực tiễn nghiên cứu cho thấy, nhiều thanh niên Quân đội đã nhận thức rõ sự cần thiết, vị trí, vai trò của công nghệ số đối với nhiệm vụ quân sự, quốc phòng và tích cực, chủ động học tập, nghiên cứu. Tuy nhiên, một bộ phận không nhỏ vẫn còn tâm lý thụ động, chưa thực sự quan tâm đến đổi mới công nghệ, chưa xem nghiên cứu khoa học là nhiệm vụ quan trọng. Đây là rào cản lớn cần được khắc phục thông qua giáo dục, định hướng nhận thức và khơi dậy tinh thần sáng tạo, dám nói, dám nghĩ, dám làm trong từng thanh niên Quân đội.

Trình độ chuyên môn và năng lực ứng dụng công nghệ: Việc nghiên cứu công nghệ số đòi hỏi kiến thức liên ngành, đặc biệt là các lĩnh vực như công nghệ thông tin, điện tử - viễn thông, AI, Big data, an ninh mạng... Năng lực chuyên môn yếu sẽ khiến thanh niên khó tiếp cận và triển khai các nhiệm vụ mang tính kỹ thuật cao. Vì vậy, việc học tập, rèn luyện chuyên môn, tự học hỏi và tích lũy tri thức số là điều kiện bắt buộc để mỗi cá nhân có thể chủ động đóng góp cho quá trình chuyển đổi số trong Quân đội; kỹ năng mềm và khả năng làm việc nhóm, phối hợp liên ngành cũng là yếu tố cần thiết. Nhiều đề tài nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số trong quân đội mang tính phức tạp, đòi hỏi sự tham gia của các nhóm làm việc liên quân, liên ngành. Nếu thiếu kỹ năng làm việc nhóm, khả năng trình bày ý tưởng, phản biện và kết nối tri

thức, thanh niên sẽ gặp khó khăn trong việc triển khai hiệu quả các ý tưởng, sáng kiến của mình.

Ý chí kiên trì, khát vọng cống hiến và tinh thần nhiệt huyết: Đây là những yếu tố quan trọng. Nghiên cứu công nghệ số là quá trình lâu dài, nhiều thử thách, đòi hỏi sự bền bỉ và không ngừng nỗ lực. Những thanh niên kiên định, biết vượt qua khó khăn, biết học hỏi từ thất bại sẽ có khả năng tiến xa hơn trong hành trình nghiên cứu và đổi mới sáng tạo.

Các nhân tố chủ quan như nhận thức, năng lực chuyên môn, kỹ năng mềm và phẩm chất cá nhân có ảnh hưởng trực tiếp và sâu sắc đến việc phát huy vai trò của thanh niên quân đội trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số. Để phát huy tối đa tiềm năng này, thanh niên Quân đội cần chủ động tự rèn luyện, học tập, đổi mới tư duy và nâng cao ý thức trách nhiệm với nhiệm vụ.

2.3. Một số giải pháp phát huy vai trò của thanh niên Quân đội trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số

Một là, tăng cường sự lãnh đạo của cấp ủy, tổ chức đảng các cấp trong Quân đội. Đây được xem là giải pháp quan trọng hàng đầu; theo đó, cấp ủy, tổ chức Đảng các cấp thường xuyên nghiên cứu, quán triệt và triển khai tổ chức thực hiện có hiệu quả chủ trương, chính sách, kế hoạch của Đảng, Nhà nước, Quân ủy Trung ương, Bộ Quốc phòng về thanh niên, công tác thanh niên trong Quân đội và nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số; cụ thể hóa vào trong nghị quyết, quy chế, cấp ủy, tổ chức đảng cấp mình gắn với tình hình thực tiễn của cơ quan, đơn vị mình; kịp thời ban hành các cơ chế, chính sách đối với phát huy vai trò của thanh niên trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số sát tình hình thực tiễn, phù hợp với năng lực, sở trường của thanh niên, với nhiệm vụ chính trị trung tâm của các cơ quan, đơn vị; tăng cường công tác kiểm tra, giám sát, gắn với tổ chức thực hiện nghị quyết, kịp thời điều chỉnh những hạn chế bất cập, nhất là những hạn chế bất cập về cơ chế, chính sách; gắn với sơ kết, tổng kết, rút kinh nghiệm kịp thời đối với quá trình phát huy vai trò của thanh niên Quân đội trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số. Đây là vấn đề mới, với nhiều lực cản cả về nhận thức, kỹ năng và cơ sở vật chất... nên quá trình thực hiện sẽ có những vấn đề mới nảy sinh trong thực tiễn và cần phải được giải quyết hiệu quả.

Hai là, nâng cao nhận thức, trách nhiệm của thanh niên Quân đội trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số. Cấp ủy, chỉ huy các cơ quan, đơn vị tập trung lãnh đạo, chỉ đạo đẩy mạnh công tác giáo dục cho thanh niên Quân đội nhận thức rõ về những vấn đề cơ bản của nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số; vai trò, tầm quan trọng của nhiệm vụ nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số đối với xây dựng Quân đội hiện đại. Giáo dục nhận thức sâu sắc trách nhiệm, bổn phận của thanh niên Quân đội trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số. Ngoài ra, các cơ quan, đơn vị thực hiện tốt công tác tuyên truyền, phổ biến, giáo dục cho thanh niên Quân đội nhận thức đầy đủ những vấn đề mới đang đặt ra trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số. Từ đó, giúp cấp ủy, chỉ huy các cấp làm căn cứ để ra những chủ trương, hình thức, biện pháp sát thực tiễn, phát huy những mặt tích cực, hạn chế mặt tiêu cực của thanh niên Quân đội trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số ở các giai đoạn tiếp theo. Qua đó, giúp thanh niên Quân đội có nhận thức đúng, đề cao trách nhiệm của mình trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số.

Ba là, tăng cường bồi dưỡng năng lực số cho thanh niên Quân đội. Nội dung tập trung vào bồi dưỡng năng lực sử dụng máy tính, sử dụng công nghệ. Khả năng nghiên cứu, ứng dụng làm chủ các loại vũ khí hiện đại, làm chủ môi trường điện tử trong quá trình tác chiến; nghiên cứu, ứng dụng và làm chủ các trang bị vũ khí hiện đại như: UAV, quang điện tử, radar, vệ tinh...; khả năng của thanh niên Quân đội trong ứng dụng thành tựu khoa học, công nghệ của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư; khả năng sử dụng các loại vũ khí, khí tài

thông minh (như chiến binh robot, máy bay không người lái, vũ khí có sức sát thương lớn, trang bị kính ngắm chính xác hơn...). Phương pháp: Thông qua tập huấn, bồi dưỡng ứng dụng công nghệ số ở các cấp, phong trào “Bình dân học vụ số”; thông qua hội thi, hội thao; thông qua các mô hình hay, cách làm sáng tạo trong chuyển đổi số ở các đơn vị hiện nay... Chú trọng phát huy tính tự giác, tích cực, chủ động của thanh niên Quân đội trong học tập, tu dưỡng, rèn luyện nâng cao nhận thức, năng lực, kỹ năng số và văn hóa số.

Bốn là, tiếp tục đầu tư cơ sở vật chất kỹ thuật, tạo môi trường công tác thuận lợi để thanh niên Quân đội ứng dụng thành tựu khoa học kỹ thuật vào xây dựng Quân đội hiện đại. Trước hết, việc xây dựng và hoàn thiện hệ thống mạng lưới thông tin nội bộ trong toàn quân là nhiệm vụ trọng yếu. Trang bị, hiện đại hóa các cơ sở nghiên cứu, đào tạo là “đòn bẩy” phát triển công nghệ số trong Quân đội; đầu tư đồng bộ trang thiết bị hiện đại cho các phòng thí nghiệm, trung tâm nghiên cứu chuyên sâu về công nghệ số như AI, Big data... Trang bị và hiện đại hóa các cơ sở nghiên cứu, đào tạo là một trong những yếu tố nền tảng để xây dựng lực lượng Quân đội hiện đại, có tri thức, có khả năng thích ứng nhanh với những biến chuyển của chiến tranh công nghệ cao. Đây cũng là môi trường lý tưởng để lực lượng trẻ, đặc biệt là thanh niên quân đội phát huy vai trò, sáng tạo trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số, góp phần xây dựng nền quốc phòng vững mạnh, chủ động và thông minh.

Năm là, coi trọng công tác sơ/tổng kết, rút kinh nghiệm. Nội dung sơ/tổng kết cần tập trung làm rõ kết quả triển khai các hoạt động nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số của thanh niên, cần phân tích những thuận lợi, khó khăn, hạn chế trong quá trình tổ chức thực hiện, từ đó xác định rõ nguyên nhân (khách quan và chủ quan), làm cơ sở để xuất các biện pháp khắc phục hiệu quả. Đồng thời, biểu dương, khen thưởng tập thể, cá nhân có thành tích xuất sắc. Rút ra bài học kinh nghiệm và kiến nghị, đề xuất phương hướng, nhiệm vụ trong thời gian tới, bảo đảm cho hoạt động phát huy vai trò thanh niên trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số ngày càng thiết thực, hiệu quả, gắn chặt với yêu cầu xây dựng Quân đội hiện đại trong tình hình mới.

3. Kết luận

Nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số trong Quân đội là nhiệm vụ trọng yếu nhằm xây dựng Quân đội hiện đại. Để hạn chế những tác động tiêu cực, phát huy tối đa vai trò của thanh niên Quân đội trong nghiên cứu, ứng dụng công nghệ số, trong thời gian tới, cấp ủy, chỉ huy các cơ quan, đơn vị trong Quân đội cần có quyết tâm chính trị cao, phát huy tinh thần đổi mới, sáng tạo của người đứng đầu, nêu cao tinh thần, trách nhiệm của cán bộ, đảng viên trong triển khai, thực hiện sâu rộng phong trào “học tập số”, làm chủ kiến thức khoa học, công nghệ, kiến thức số trong Quân đội.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Communist Party of Vietnam (2021), *Documents of The 13th National Congress of Delegates*, Truth National Political Publishing House, 1, pp.25, p.106, pp.124. p.277 (in Vietnamese).
- [2] Communist Party of Vietnam (2025), *Resolution of The Politburo on Breakthroughs in Science, Technology, Innovation and National Digital Transformation*, No. 57-NQ/TW dated 22 December 2024 (in Vietnamese).
- [3] General Department of Politics of The Vietnam People's Army (2022), *Political Report of The General Department of Politics at The 10th Congress of Delegates of The Ho Chi Minh Communist Youth Union of The Army* (in Vietnamese).
- [4] Central Military Commission (2025), *Resolution of The Central Military Commission on Breakthroughs in Science and Technology Development, Innovation and Digital Transformation in The Army*, No. 3488-NQ/QUTW dated 29 January 2025 (in Vietnamese).